

**AASTAARUANNE KAHEKSANDAST, ÜHEK-
SANDAST JA KÜMNENDAST EUROOPA
ARENGUFONDIST (EAF) RAHASTATUD TEGE-
VUSTE KOHTA**

Aastaaruanne kaheksandast, üheksandast ja kümnendast Euroopa Arengufondist (EAF) rahastatud tegevuste kohta

SISUKORD

	<i>Punkt</i>
Sissejuhatus	1–10
Euroopa Arengufondide eritunnused	2–10
I peatükk – 8., 9. ja 10. EAF	11–15
Eelarve täitmine	11–14
Komisjoni kaheksanda kuni kümnenda EAFi finantsjuhtimise aastaaruanne	15
II peatükk – Kontrollikoja kinnitav avaldus EAFide kohta	16–51
Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule kaheksanda, üheksanda ja kümnenda Euroopa Arengufondi kohta – sõltumatu audiitori aruanne	I–X
Kinnitava avalduse aluseks olev teave	16–44
Audiiti ulatus ja lähenemisviis	16–18
Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus	19–20
Tehingute korrektsus	21–30
Süsteemide mõjus	31–44
Järeldused ja soovitused	45–51
Järeldused	45–47
Soovitused	48–51

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

SISSEJUHATUS

1. Käesolevas aastaaruandes esitatakse kontrollikoja hinnang Euroopa Arengufondide (EAFid) kohta. 2012. aasta tegevuse ja kulutuste põhiteave on esitatud **tabelis 1**.

Tabel 1. Euroopa Arengufondid – põhiteave 2012

(miljonites eurodes)

Eelarvejaotis	Poliitikavaldkond	Kirjeldus	2012. aasta maksed	Haldamise viis	
Euroopa Arengufondid	8. EAF	Tegevuskulud	Projektid	22	Detsentraliseeritud
			Projektid	5	Otsene tsentraliseeritud
			Projektid	2	Kaudne tsentraliseeritud
			Projektid	0	Rahvusvaheliste organisatsioonidega ühiselt toimuv
		Eelarvetoetus	0	Otsene tsentraliseeritud	
			0		
				29	
	9. EAF	Tegevuskulud	Projektid	383	Detsentraliseeritud
			Projektid	95	Rahvusvaheliste organisatsioonidega ühiselt toimuv
			Projektid	90	Otsene tsentraliseeritud
			Eelarvetoetus	16	Otsene tsentraliseeritud
		Projektid	15	Kaudne tsentraliseeritud	
			0		
				599	
	10. EAF	Tegevuskulud	Eelarvetoetus	824	Otsene tsentraliseeritud
Projektid			775	Rahvusvaheliste organisatsioonidega ühiselt toimuv	
Projektid			624	Detsentraliseeritud	
Projektid			299	Otsene tsentraliseeritud	
Projektid		45	Kaudne tsentraliseeritud		
		97			
			2 664		

Muud tegevuskulud kokku (projektid)	2 355
-------------------------------------	-------

Muud tegevuskulud kokku (eelarvetoetus)	840
---	-----

Halduskulud kokku	97
-------------------	----

Maksed kokku	3 292
---------------------	--------------

– ettemaksed	1 738
--------------	-------

+ ettemaksete tasaarvestused	1 369
------------------------------	-------

Auditeeritud andmekogum	2 923
--------------------------------	--------------

Individaalsed kulukohustused kokku ⁽¹⁾	3 226
--	--------------

Üldised kulukohustused kokku ⁽¹⁾	3 163
--	--------------

(¹) Üldised kulukohustused on seotud rahastamisotsustega. Individaalsed kulukohustused on seotud individuaalsete lepingutega.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

Euroopa Arengufondide eritunnused

2. Euroopa Arengufondid (EAFid) on peamine vahend ELi arengukoostöö abi jagamiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidele ning ülemeremaadele ja -territooriumidele (ÜMT). Partnerlusleping sõlmiti 2000. aasta 23. juunil Cotonous (Cotonou leping) 20 aastaks ning see annab raamistiku Euroopa Liidu koostööle AKV riikidega ja ÜMTdega. Koostöö keskendub peamiselt vaesuse vähendamisele ja selle lõplikule likvideerimisele.

3. EAFe rahastavad liikmesriigid, nende tegevust reguleerib nende oma finantsmäärus ja neid haldab Euroopa Komisjon väljaspool ELi üldeelarve raamistikku. Euroopa Investeerimispank (EIP) haldab investeerimisrahastut, mida ei kajastata kontrollikoja kinnitavas avalduses ega eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluses Euroopa Parlamendis ⁽¹⁾ ⁽²⁾.

4. EAFe haldab peaaegu täielikult komisjoni arengu ja koostöö peadirektooraat (EuropeAid), mis haldab ka mitmesuguseid kulutusi ELi eelarvest ⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Vt nõukogu 18. veebruari 2008. aasta määruse (EÜ) nr 215/2008 (mis käsitleb 10. EAFi suhtes kohaldatavat finantsmäärust (ELT L 78, 19.3.2008, lk 1)), artiklid 118, 125 ja 134, ning kontrollikoja arvamus nr 9/2007 selle määruse ettepaneku kohta (ELT C 23, 28.1.2008, lk 3).

⁽²⁾ Neid tegevusi käsitlevate kontrollikoja auditite kord sätestati 2012. aastal kolmepoolse lepinguga EIP, komisjoni ja kontrollikoja vahel (määruse (EÜ) nr 215/2008 artikkel 134).

⁽³⁾ Humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektooraat haldab 1,2 % EAFide kulutustest.

⁽⁴⁾ Vt 7. peatükk „Välissuhted, välisabi ja laienemine“ kontrollikoja eelarveaasta 2012 aastaaruandes ELi eelarve täitmise kohta.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

5. EAFide toetust rakendatakse projektide ja eelarvetoetuse⁽⁵⁾ kaudu peamiselt kolme haldusviisi raames. 2012. aastal tehti 43 % maksetest tsentraliseeritud halduse raames, 30 % detsentraliseeritud halduse raames ja 27 % koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava halduse⁽⁶⁾ raames (vt **tabel 1**).

6. Selles peatükis käsitletakse kulutusi, mida on tehtud mitmete abi andmise viiside rakendamise kaudu 79 riigis. Eeskirjad ja menetluskord, sealhulgas hangete läbiviimise ja lepingu sõlmimise aspektid, on sageli keerulised. Kontrollikoda hindas valdkonna olemusest tulenevat riski suureks.

7. Kahes valdkonnas – eelarvetoetus⁽⁷⁾ ja ELi toetus mitme rahastajaga projektidele, mida viivad ellu sellised rahvusvahelised organisatsioonid⁽⁸⁾ nagu ÜRO – piirab rahastamisvahendite ja maksetingimuste olemus vigade ohtu tehingutes, nagu on määratletud kontrollikoja korrektsuse auditis.

8. Eelarvetoetust makstakse riigi üldeelarve või selle teatud poliitikale või eesmärgile eraldatud eelarve toetuseks. Kontrollikoda uurib, kas komisjon on täitnud asjaomasele partnerriigile antava eelarvetoetuse maksete eritingimused ja tõendanud üldiste abikõlblikkustingimuste (näiteks edusammud avaliku sektori finantsjuhtimises) täitmist.

9. Komisjonil on aga üsna suur otsustusõigus selle üle, kas üldtingimused on täidetud. Kontrollikoda ei saa korrektsuse auditis minna partnerriigile toetuse maksmise etapist kaugele. Ülekantud summad liidetakse abisaajariigi eelarvevahenditega. Võimalikud puudused riigi finantsjuhtimises ei avaldu vigadena kontrollikoja korrektsuse auditis.

⁽⁵⁾ Eelarvetoetuse raames kannab komisjon rahalised vahendid üle partnerriigi riigikassasse. See annab täiendavaid eelarveressursse riikliku arengustrateegia toetuseks.

⁽⁶⁾ Tsentraliseeritud halduse puhul rakendavad komisjoni talitused (peakorter või delegatsioonid) toetusmeetmeid otse või kaudselt riigi ametiasutuste kaudu (näiteks ELi liikmesriigi arenguagentuur). Detsentraliseeritud halduse puhul on rakendamine delegeeritud kolmandale riigile. Koostöös rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava halduse puhul on rakendamine delegeeritud rahvusvahelisele organisatsioonile.

⁽⁷⁾ 2012. aasta brutomaksed on hinnanguliselt 840 miljonit eurot.

⁽⁸⁾ 2012. aasta brutomaksed on hinnanguliselt 632 miljonit eurot.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

10. Komisjoni panusele mitme rahastajaga projektidesse lisanduvad teiste rahastajate panused ja need ei ole ette nähtud kindlaksmääratud kuluartiklitele.

I PEATÜKK – 8., 9. JA 10. EAF**Eelarve täitmine**

11. Iga EAFi leping sõlmitakse tavaliselt viieaastaseks kohustusperioodiks, kuid makseid võib teha pikema aja jooksul. 2012. aastal tehti makseid 8., 9. ja 10. EAFist. Kaheksanda EAFi (1995–2000) eraldiste summa on 14 625 miljonit eurot ja üheksanda EAFi (2000–2007) eraldiste summa on 15,2 miljardit eurot.

12. 10. EAFi (2008–2013) eraldiste summa on 22 682 miljonit eurot. Sellest 21 967 miljonit eurot eraldatakse AKV riikidele ja 285 miljonit eurot ÜMT-dele. Need summad hõlmavad ka 1,5 miljardi euro (AKV riigid) ja 30 miljoni euro (ÜMT) suurust eraldist investeerimisrahastule, mida haldab Euroopa Investeerimispank. 430 miljonit eurot on ette nähtud komisjonile EAFi kavandamise ja rakendamise kulude katteks.

13. 2012. aastal oli liikmesriikide osamaksete kogusumma 2,6 miljardit eurot.

14. **Tabelis 2** esitatakse EAFi vahendite kumulatiivne kasutus 2012. aastal. Individuaalsed kulukohustused olid 27 % prognoositust suuremad, eelkõige algatusele „Säästev energia kõigi jaoks” eraldatud 400 miljoni eurose ELi toetuse heakskiitmise tõttu, mida ei olnud algselt kavandatud. Makseid tehti 8 % võrra kavandatust rohkem, mida põhjustas peamiselt kulukohustuste eeldatust suurem summa. Täitmata kulukohustuste määr püsis 2011. aastaga samal tasemel.

Komisjoni kaheksanda kuni kümnenda EAFi finantsjuhtimise aastaaruanne

15. 10. EAFi suhtes kohaldatav finantsmäärus kohustab komisjoni esitama iga-aastase aruande EAFide finantsjuhtimise kohta⁽⁹⁾. Kontrollikoja hinnangul annab aruanne täpse ülevaate asjakohasest finantsteabest.

⁽⁹⁾ Määruse (EÜ) nr 215/2008 artiklid 118, 124 ja 156.

Tabel 2. EAFide ressursside kasutamine seisuga 31. detsember 2012

(miljonites eurodes)

	Olukord 2011. aasta lõpus		Eelarve täitmine eelarveaastal 2012 (neto) ⁽⁶⁾				Olukord 2012. aasta lõpus				
	Üldsumma	Täitmise määr (%)	8. EAF ⁽³⁾	9. EAF ⁽³⁾	10. EAF	Üldsumma	8. EAF	9. EAF	10. EAF	Üldsumma	Täitmise määr (%)
A – RESSURSID ⁽¹⁾	48 854		– 79	– 102	246	66	10 584	16 450	21 885	48 920	
B – KASUTAMINE											
1. Üldised kulukohustused ⁽⁴⁾	40 827	83,6 %	– 64	– 297	3 524	3 163	10 576	16 157	17 258	43 991	89,9 %
2. Individuaalsed kulukohustused ⁽⁵⁾	34 833	71,3 %	– 46	– 187	3 460	3 226	10 448	15 504	12 107	38 059	77,8 %
3. Maksed	29 208	59,8 %	15	539	2 655	3 209	10 345	14 566	7 507	32 417	66,3 %
C – Välja maksmata (B1 – B3)	11 619	23,8 %					231	1 591	9 751	11 574	23,7 %
D – Kasutatav saldo (A – B1)	8 027	16,4 %					8	293	4 627	4 929	10,1 %

⁽¹⁾ Esialgsed eraldised 8., 9. ja 10. EAFile, kaasrahastamine, intressid, erinevad vahendid ja ülekanded eelnevatest EAFidest.

⁽²⁾ Protsendina ressurssidest.

⁽³⁾ Negatiivsete summade puhul on tegu kulukohustustest vabastatud summadega.

⁽⁴⁾ Üldised kulukohustused on seotud rahastamisotsustega.

⁽⁵⁾ Individuaalsed kulukohustused on seotud individuaalsete lepingutega.

⁽⁶⁾ Kulukohustuste netosumma pärast kulukohustustest vabastamist. Maksete netosumma pärast summade tagasinõudmist.

Allikas: kontrollikoda, EAFide rahalise rakendamise aruannete ja finantsaruannete põhjal 31. detsembri 2012. aasta seisuga.

II PEATÜKK – KONTROLLIKOJA KINNITAV AVALDUS EAFide KOHTA

Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule kaheksanda, üheksanda ja kümnenda Euroopa Arengufondi kohta – sõltumatu audiitori aruanne

I. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 sätetele ja 10. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse artiklile 141 (mis kehtib ka eelmiste EAFide kohta) auditeeris kontrollikoda:

- a) kaheksanda, üheksanda ja kümnenda Euroopa Arengufondi 31. detsembril 2012 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruannet, mis hõlmab bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovarade muutuste aruannet ja Euroopa Arengufondide nõuete tabelit ning rahalise rakendamise aruannet, mille komisjon kiitis heaks 16. juulil 2013;
- b) EAFide õigusraamistikuga reguleeritava aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust selle osa EAFi vahendite suhtes, mille finantsjuhtimise eest vastutab komisjon ⁽¹⁰⁾.

Juhtkonna kohustused

II. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 310–325 ning kaheksanda, üheksanda ja kümnenda EAFi suhtes kohaldatavatele finantsmäärustele vastutab juhtkond EAFide raamatupidamise aastaaruande koostamise ja esitamise eest vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditele ⁽¹¹⁾ ning raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest. Juhtkonna kohustused hõlmavad finantsaruannete koostamiseks ja esitamiseks vajaliku sisekontrollisüsteemi kavandamist, rakendamist ja käigushoidmist nii, et neis ei esineks pettusest või vigadest tingitud olulisi väärkajastamisi. Juhtkond vastutab ka selle eest, et finantsaruannetes kajastatud tegevused, finants-tehingud ja teave oleks kooskõlas vastavate õigusaktidega. Komisjonil on lõplik vastutus EAFide raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 317).

Audiitori kohustused

III. Kontrollikoja ülesandeks on esitada oma auditi põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule kinnitav avaldus, mis kinnitab raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust ja selle aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust. Kontrollikoda viis auditi läbi kooskõlas IFACi rahvusvaheliste auditistandardite ja eetikanormidega ning INTOSAI kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega. Nende standardite kohaselt peab kontrollikoda auditi kavandama ja läbi viima selleks, et saada piisav kindlus selle kohta, et EAFide raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja selle aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed.

⁽¹⁰⁾ Vastavalt kümnenda EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse artiklitele 2, 3 ja 4, artikli 125 lõikele 4 ja artiklile 134 ei laiene käesolev kinnitav avaldus EAFide vahendite sellele osale, mida haldab ja mille eest vastutab EIP.

⁽¹¹⁾ EAFi peaarvepidaja poolt vastu võetud raamatupidamiseeskirjade koostamisel lähtuti rahvusvahelistest avaliku sektori raamatupidamisstandarditest (IPSAS) või vaikumisi rahvusvahelistest finantsaruandluse standarditest (IFRS), mis on välja antud vastavalt Rahvusvahelise Raamatupidajate Föderatsiooni ja Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu poolt.

IV. Auditi käigus viiakse läbi protseduure auditi tõendusmaterjali kogumiseks aruandes esitatud summade ja andmete ning aruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Audiitor valib protseduurid, tuginedes oma hinnangule, sh hinnates aruandes pettusest või vigadest põhjustatud oluliste väärkajastamiste ja selle aluseks olevate tehingute EAFide õigusliku raamistiku olulise nõuetele mittevastavuse riski. Asjakohaste auditiprotseduuride kavandamiseks (kuid mitte arvamuse esitamiseks sisekontrolli mõjususe kohta) võtab audiitor riskihinnangu tegemisel arvesse aruande koostamise ja õiglase esitamisega seotud sisekontrollisüsteemi, samuti alustehingute seaduslikkuse ja korrektsuse tagamiseks rakendatud järelevalve- ja kontrollisüsteeme. Auditis antakse ka hinnang kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasusele ja tehtud arvestushinnangute põhjendatusele, samuti raamatupidamise aastaaruande üldisele esituslaadile.

V. Kontrollikoja hinnangul on kogutud auditi tõendusmaterjal piisav ja asjakohane arvamuste esitamiseks.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsus

Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta

VI. Kontrollikoja hinnangul annab kaheksanda, üheksanda ja kümnenda EAFi raamatupidamise aastaaruanne kõikides olulistes aspektides tõepärase pildi EAFide finantsolukorrast 31. detsembri 2012. aasta seisuga ning nende tehingute finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal, vastavalt EAFi finantsmääruse sätetele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus

Tulud

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

VII. Kontrollikoja hinnangul on 31. detsembril 2012 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Kulukohustused

Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate kulukohustuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

VIII. Kontrollikoja hinnangul on 31. detsembril 2012 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad kulukohustused kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed

Põhjendus vastupidise arvamuse esitamiseks raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

IX. Kontrollikoda jäeldab, et järelevalve- ja kontrollisüsteemid on raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse tagamisel osaliselt mõjusad. Kontrollikoja hinnangul on kaheksanda, üheksanda ja kümnenda EAFi maksete kõige tõenäolisem veamäär 3,0 %.

Vastupidine arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

X. Nende asjaolude tähtsuse tõttu, mida on kirjeldatud põhjenduses vastupidise arvamuse esitamiseks raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, on kontrollikoja hinnangul 31. detsembril 2012 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed oluliselt vigadest mõjutatud.

5. september 2013

president

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Euroopa Kontrollikoda
12, rue Alcide De Gasperi, 1615 Luxembourg, LUKSEMBURG

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

Kinnitava avalduse aluseks olev teave*Auditi ulatus ja lähenemisviis*

16. Kinnitava avalduse VI punktis toodud tähelepanekud EAFide raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta põhinevad finantsaruannete⁽¹²⁾ ning kaheksanda, üheksanda ja kümnenda EAFi rahalise rakendamise aruande auditi⁽¹³⁾. See sisaldas summade ja avalikustatud teabe testimist ning kasutatud arvestuspõhimõtete, juhtkonna esitatud oluliste hinnangute ja aruannete üldise esituslaadi hindamist.

17. Kontrollikoja auditi üldist lähenemisviisi ja metoodikat kirjeldatakse 2012. aasta eelarve täitmist käsitleva kontrollikoja aastaaruande 1. peatüki **lisa 1.1 2. osas**. EAFide tehingute korrektsust puudutavad tähelepanekud, mis on toodud kinnitava avalduse VII–X punktis, põhinevad alljärgneval:

- a) liikmesriikide kõigi osamaksete ning muud tüüpi tulutehingutest moodustatud valimi auditeerimine;
- b) 30 kulukohustusest koosneva valimi auditeerimine⁽¹⁴⁾;
- c) valim 167 kulutehingust (vahe- ja lõppmaksed), mille olid heaks kiitnud seitse ELi delegatsiooni või komisjoni peakorter⁽¹⁵⁾. Vajadusel külastati kohapeal rakendusorganisatioone ja lõplikke abisaajaid, et kontrollida finants- või kuluaruannetes deklareeritud alustehingute korrektsust;
- d) järelevalve- ja kontrollisüsteemide mõjususe hindamine EuropeAidi peakorteris ja ELi delegatsioonides, mis hõlmas järgmist:

⁽¹²⁾ Vt määruse (EÜ) nr 215/2008 artikkel 122: finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruanne, netovarade muutuste aruanne ja EAFi nõuete tabelit.

⁽¹³⁾ Vt määruse (EÜ) nr 215/2008 artikkel 123: rahalise rakendamise aruanded sisaldavad assigneeringuid, kulukohustusi ja makseid kirjeldavaid tabeleid.

⁽¹⁴⁾ Üldised kulukohustused ja neile vastavad juriidilised kohustused (rahastamislepingud) pärast komisjonipoolset rahastamisotsuse vastuvõtmist.

⁽¹⁵⁾ EuropeAid: 126 projekti ja 40 eelarvetoetuse makset; humanitaarabi peadirektoraat: üks humanitaarabi projektimakse.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

- i) eelarvevahendite käsutajate, välisinspektorite (ehitus- tööde lepingute puhul) või välisaudiitorite (programmi eelarvestuse,⁽¹⁶⁾ toetuste ja teenuste osutamise lepingute puhul) läbiviidud eelkontrollid. Kontrollikoda analüüsis avastatud vigade tekkepõhjuseid;
- ii) kontroll ja järelevalve. See hõlmas EuropeAidi tehtud uuringu kontrollimist. Uuring käsitles 2012. aasta alles- jäänud veamäära ning toetus osaliselt komisjoni sise- auditi talituse tööle⁽¹⁷⁾;
- iii) siseaudit;
- e) EuropeAidi peadirektori koostatud iga-aastase tegevus- aruande kontrollimine.

18. Nagu punktis 4 märgitud, rakendab EuropeAid suuremat osa välisabi rahastamisvahenditest, mida finantseeritakse ELi üldeelarvest ja EAFidest. Seetõttu puudutavad kontrollikoja tähelepanekud, mis käsitlevad nii järelevalve- ja kontrollisüsteemide mõjusust kui peadirektori aasta tegevusaruande ja 2012. aasta kinnituse usaldusvärsust, kogu EuropeAidi vastutusvaldkonda.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsus

19. Tulemiaruaruande tulude osa sisaldab ka abisaajatele tehtud üle 250 000 euro suurustelt ettemaksetelt kogunenud intresse. Selleks, et abisaajatelt sisse nõuda neile tehtud suuremate (st üle 750 000 euro suuruste) maksete intressid, peab komisjon igal aastal esitama sissenõudekorraldused⁽¹⁸⁾. Seda tehakse aga harva. Lisaks tasaarveldab komisjon mõnikord ettemaksetelt koguneva intressi kantud kulude hüvitamise taotlustega: intresse ei kajastata finantsaruandes tuluna.

19. Komisjon tunnustab, et hoolimata volitatud eelarvevahendite käsutajatele iga-aastastes lõpetamiseelsetes teadetes saadetavatest meeldetuletustest ei nõuta igal aastal intresse sisse üle 750 000 euro suurustelt ettemaksetelt. Arengu ja koostöö peadirektoraat EuropeAid soovib aga rõhutada, et finantsolukorra kindlakstegemisel enne lepingute lõpetamist võetakse ettemaksetelt teenitud intressi alati arvesse. 2013. aastal võtab EuropeAid selles küsimuses järgmisi erimeetmeid:

- teatis, millega tuletatakse eelarvevahendite käsutajatele meelde kõnealust teemat käsitlevaid finantseeskirju;
- üksikasjalik ülevaade kõikidest lepingutest, mille tasaarvestamata ettemaksud ületavad 2012. aasta lõpu seisuga 750 000 eurot.

⁽¹⁶⁾ Programmi eelarvestus koostatakse tavaliselt kord aastas, et kindlaks määrata tööprogramm ja selle elluviimiseks vajalikud ressursid. Seda rakendab asjaomane institutsioon või abissaaja, kuid partnerriigi esindaja ja komisjon peavad selle eelnevalt heaks kiitma.

⁽¹⁷⁾ Siseauditi talitus on üks komisjoni peadirektoraatidest. Seda juhivad komisjoni siseaudiitor ja see annab aru auditi järelevalvekomiteele. Talituse ülesanne on tagada sõltumatu kindlus sisekontrollisüsteemide mõjususe kohta ja aidata komisjoni arvamuste, nõuannete ja soovitude abil.

⁽¹⁸⁾ 10. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse artikli 8 lõige 3.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

20. Nii nagu eelmistel aastatel, leidis kontrollikoda mitmeid tehinguid, mis olid valesti kirjendatud⁽¹⁹⁾. EuropeAidi 2012. aastal tehtud uuring näitas samuti, et tehingud kirjendati sageli valesti välissuhete peadirektoraadi ühisesse teabesüsteemi (CRIS). Kuigi kontrollikoda ei leidnud selles valdkonnas olulisi vigu seoses raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsusega, kujutavad vead endast siiski probleemi, mõjutades raamatupidamise aastaaruande koostamiseks kasutatavate andmete täpsust, eelkõige seoses aasta lõpus tehtava periodiseerimisega⁽²⁰⁾.

Tehingute korrektsus

21. Tehingute testimise tulemused on kokkuvõtlikult esitatud **lisas I**.

Tulud

22. Kontrollikoja läbiviidud tulutehingute audit näitas, et neis ei esine olulisel määral vigu.

Ettemaksete puhul, mis on suuremad kui 250 000 eurot, kuid väiksemad kui 750 000 eurot, võimaldab kohalik teabesüsteem CRIS FED praegu üksnes kaudselt siduda sissenõudekorralduse uuesti esialgse kulureaga, seega ei saa intressi arvesse võtta. EuropeAid kavatses arendada CRIS-süsteemi intressi arvessevõtmise võimaldamiseks ja kavade kohaselt peaks see olema kättesaadav kõige varem 2013. aasta oktoobris.

20. Nagu kontrollikoda märkis, tegi komisjon 2012. aastal olulisi jõupingutusi, mille tulemusel paranes märgatavalt andmete kvaliteet. Komisjon juhib tähelepanu oma kavatsustele jätkata jõupingutusi andmete kvaliteedi parandamiseks.

2012. aastal korraldatud laiaulatusliku uuringu põhjal on koostatud tegevuskava, mida praegu lõplikult sõnastatakse (see kavatsetakse vastu võtta 2013. aasta juuli keskpaigas) ning mille mitut elementi on juba uuritud ja/või rakendatud. Kõrvuti kõnealuse tegevuskavaga töötab komisjon praegu selle nimel, et parandada andmete kvaliteeti mitmel teljel, mis hõlmavad järgmist:

- a) täiustada CRIS-süsteemi, et vähendada kasutajate tehtavate vigade arvu (näiteks üldkava meede 4.0, mille eesmärk on tõhustada CRIS-süsteemi kasutajaliidest, vaadata läbi süsteemi dokumentatsioon ning luua andmesõnastik);
- b) peakorterit talitused jätkavad CRIS-süsteemi andmesiret, tehes seda automatiseeritud kontrolli, raamatupidamise sihtotstarbelise kvaliteedikontrolli ning riskihindamisele järgnevate konkreetseid teemasid käsitlevate uuringute algatamise kaudu;
- c) täiustada kasutajatele esitatavat teavet CRIS-süsteemi teadmiste baasi ja erikursuste kaudu;
- d) kehtestada paremini suunatud tulemuslikkuse põhinäitajad, et suurendada teadlikkust heast ja terviklikust andmekvaliteedist.

⁽¹⁹⁾ Näiteks lepingu liik, lepingu algus- ja lõpukuupäev, haldusviis.

⁽²⁰⁾ Periodiseerimise eesmärk on tagada, et nii tulud kui kulud on täielikult ja täpselt õigesse aruandlusperioodi kirjendatud.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

Kulukohustused

23. Kontrollikoja läbiviidud kulukohustuste audit näitas, et neis ei esine olulisel määral vigu.

Kulutehingud

24. Kontrollikoja auditeeritud 167 tehingust oli vigadest mõjutatud 44 tehingut (26 %). Kontrollikoja hinnangul on kõige tõenäolisem veamäär 3,0 % ⁽²¹⁾.

Projektid

25. Valimi 127 kulutehingust olid vigadest mõjutatud 41 (32 %), millest 28 (68 %) olid kvantifitseeritavad vead. 28 tehingust, mida mõjutasid kvantifitseeritavad vead, olid 20 lõppmaksed, mida komisjon oli juba kontrollinud.

26. Vigu leiti sagedamini tehingutes, mis olid seotud programmide eelarvestuse ning komisjoni ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahel sõlmitud toetuslepingute ja rahastamiskokkulepetega kui muude toetuste liikidega: testiti 71 seda tüüpi tehingut ning neist 31 (44 %) oli vigadest mõjutatud.

27. Projektidega seotud tehingutes tuvastati peamiselt järgmist liiki kvantifitseeritavaid vigu (vt 1. selgitus):

- a) rahastamiskõlblikkuse vead: lepingus sätestamata tegevustega seotud kulud (12 tehingut); hankemenetluste mittejärgimine abisaaja poolt (neli tehingut); väljaspool rakendusperioodi kantud (kaks tehingut) või eelarvet ületavad kulud (kaks tehingut);
- b) tõendamisvead: arvete või muude kulusid tõendavate dokumentide puudumine (kaks tehingut); pakkumata teenused või tegemata tööd (kaks tehingut); kulud, mida abisaajad ei ole kandnud (üks tehing);
- c) täpsusvead: deklareeritud kulude valesti arvutamine (kolm tehingut).

⁽²¹⁾ Kontrollikoja kõige tõenäolisema veamäära arvutus põhineb statistiliselt esinduslikul valimil. Esitatud arv on parim hinnang. Kontrollikojal on 95 % kindlus, et andmekogumi veamäär on vahemikus 1,5 % ja 4,5 % (vastavalt alumine ja ülemine veapiir).

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

1. selgitus. Näited vigadest projektitehingutes*Tegemata tööd*

Kontrollikoda kontrollis 464 640 euro suurust vahemakset, mis tehti teehoolduslepingu alusel Senegalis. Tegemata olid teetammi alumise osa kindlustamise tööd, mille kohta töövõtja arve ja järelevaataja tõendi esitas ning komisjon makse tegi. Seetõttu käivitas komisjon lepingu põhjaliku tehnilise auditi.

Lepingu väärtust suurendati üle lubatud piirmäära

Kontrollikoda kontrollis 305 738 euro suuruse ettemakse tasaarvestust tervisevaldkonna toetusprogrammi raames Kongo Demokraatlikus Vabariigis. Kahe lepingu maksumust oli suurendatud 58 % ja 68 % vastavalt lisatöödele, mida oli vaja teha algse lepingu täitmiseks. Riikliku valitsusasutuse projektijuhtimisüksus ei olnud teadlik, et selliste lisatööde puhul tohib algse lepingu maksumust suurendada kuni 50 %.

KOMISJONI VASTUSED

1. selgitus. Näited vigadest projektitehingutes*Tegemata tööd*

2013. aasta tehnilise auditi aruandes on märgitud, et teepervede tugevdamise puhul oli 39 095 euro ulatuses (0,94 % lepingu kogusummast) esitatud arveid tööde eest, mis olid tegemata.

Vahepeal on ettevõtja need teeperve tugevdamise tööd teinud, mille eest arve oli esitatud.

Lõpliku aruande koostamise ajal teeb detsentraliseeritud hankija otsuse selle kohta, kas esitada järelevalvet teostanud töid tegevale ettevõtjale ja teenuseid pakkuvale ettevõtjale sissenõudekorraldused ja määrata neile lepingujärgsed trahvid.

Lepingu väärtust suurendati üle lubatud piirmäära

Käimas on täiendav audit, et teha kindlaks muud võimalikud abikõlbmatud summad.

ELi delegatsioon tuletas riiklikule eelarvehendite käsutajale meelde kohaldatavaid eeskirju. Riiklik eelarvehendite käsutaja saatis välja ringkirja, mille sisus oli ELi delegatsiooniga eelnevalt kokku lepitud.

28. Mittekvantifitseeritavad vead seonduvad kõige sagedamini ebapiisavate tõendavate dokumentidega (viis tehingut) ja puudustega hankemenetlustes (viis tehingut).

Eelarvetoetus

29. 40st testitud eelarvetoetuse tehingust olid kolm (8 %) vigadest mõjutatud, kusjuures kaks viga (67 %) olid kvantifitseeritavad.

29. Komisjon ei nõustu kontrollikoja analüüsiga ühe kvantifitseeritava vea kohta.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

30. Eelarvetoetuse tehingutes kontrollikoja poolt tuvastatud kvantifitseeritavad vead seonduvad punktiandmismeetodi ebaõige kohaldamisega otsuse tegemisel selle kohta, kas abisaajad olid täitnud tulemuslikkusest sõltuvate maksete tingimused, või suutmatusega maksetingimuste täitmist hinnata (kaks tehingut) (vt 2. selgitus). Kontrollikoda leidis ka mittekvantifitseeritavaid vigu: komisjon ei suutnud rahuldavalt tõendada, et abisaajad olid täitnud eelarvetoetuse maksete üldised rahastamiskõlblikkuse tingimused⁽²²⁾. Komisjon ei võrrelnud abisaajariikide edusamme eripoliitika rakendamisel või riigi rahanduse juhtimise reformi elluviimisel vaatlusaluseks perioodiks seatud eesmärkidega (kaks tehingut).

2. selgitus. Näide veast eelarvetoetuse tehingus

Makse eritingimuse kohaldamata jätmine

Kontrollikoda kontrollis 600 000 euro suurust makset seoses Vanuatu 2007.–2010. aasta majandusreformi programmi toetamisega, mis sisaldas ka 200 000 euro suurust tulemuspõhist muutuvsummaga osamakset. Rahastamislepingu kohaselt pidi komisjon valima aasta arenguaruandes riigi rahanduse juhtimisele seatud konkreetsed tulemusnäitajad, kuid ei teinud seda. Komisjon oli seisukohal, et muutuvsummaga osamaksete tegemiseks piisas Vanuatu riigi rahanduse juhtimise reformiga seoses tehtud üldiste edusammude hindamisest (rahastamiskõlblikkuse üldtingimus). See oli vastuolus rahastamislepinguga, milles sätestatakse, et komisjon teeb makse vaid siis, kui täidetud on nii eri- kui üldtingimused.

KOMISJONI VASTUSED

30. Eelarvetoetus on komisjoni ja partnerriikide pikaajalisel usalduslikul suhtel põhinev poliitikavahend. Väljamaksete üle otsuseid tehes võtab komisjon arvesse üksikute näitajate ja tingimustega seotud edusamme.

Komisjon tunneb heameelt selle üle, et mittekvantifitseeritavate vigade arv on viimastel aastatel märgatavalt vähenenud.

Komisjon leiab, et partnerriikide valitsustega ühiselt kokku lepitud näitajate väärtuse saavutamist ei tohiks hinnata liiga rangelt. Kuigi tulemuslikkusega seotud väljamakseid käsitlevatel tingimustel on oluline roll selles, et stimuleerida riike tegema edusamme peamiste poliitikaeesmärkide täitmiseks, tuleb komisjoni arvamuse kohaselt võtta näitajate hindamisel arvesse eesmärke, mida nendega mõõdetakse, ja konteksti, milles riigi areng toimub.

2. selgitus. Näide veast eelarvetoetuse tehingus

Konkreetsed maksetingimuse kehtestamata jätmine

Kooskõlas komisjoni otsusega on rahastamislepingus sisalduvad riigi rahanduse juhtimise eri- ja üldtingimused sisuliselt ühesugused, käsitledes riigi rahanduse juhtimise reformiga seoses tehtud üldisi edusamme. Komisjon hindas Vanuatu üldisi edusamme seoses riigi rahanduse juhtimise reformiga kuni 2010. aastani positiivseks. Seda positiivset suundumust kinnitavad valitsuse iga-aastastes arenguaruannetes sisalduvad riigi rahanduse juhtimise näitajad. Peale selle kinnitas delegatsioon, et kõnealune positiivne suundumus ja jõupingutused jätkusid kooskõlas riigi rahanduse juhtimise reformi 2008. aasta strateegiaga ka poliitiliselt keerulisel 2011. aastal.

⁽²²⁾ Kontrollikoda leidis ka süsteemide puudusi. Rahastamislepingud sisaldavad mõnikord rangeid ja ebarealistlikke kvantifitseeritud maksetingimusi. Näiteks seati ühes lepingus tingimuseks vaktsineerimiskampaania 100-protsendiline katvus. Sellist katvuse taset ei saavutata üheski maailma riigis.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Süsteemide mõjus

31. Kontrollikojapoolse järelevalve- ja kontrollisüsteemide kontrolli tulemused on kokkuvõtlikult esitatud **lisas 2**.

Eelkontroll

32. Võttes arvesse kõrget riskitaset (vt punkt 6), toetuvad EuropeAidi kontrollisüsteemid peamiselt eelkontrollile, mida teostavad enne projektide lõppmaksete tegemist komisjoni töötajad, välisinspektorid või välisaudiitorid, et vältida või tuvastada ning parandada eeskirjadevastasel tehtud makseid. Nagu eelnevatel aastatel, osutab kontrollikoja tuvastatud vigade sagedus, mis puudutab ka välisauditi ja kulude kontrolli läbinud lõplikke väljamaksetaotlusi, eelkontrolli puudulikkusele. EuropeAidi 2012. aastal tehtud uuring näitas samuti, et suur osa (kolmandik) 2011. aastal saadud auditiaruannetest olid ebakvaliteetsed.

33. Kaks kontrollikoja külastatud delegatsiooni ei võtnud auditiaruannetes esitatud soovitude põhjal asjakohaseid järelemeetmeid. Aasta tegevusaruandes tunnistatakse, et vigade peamiseks põhjuseks on asjaolu, et auditi- või kulude kontrolli aruannete alusel ei nõuta rahastamiskõlbmatuid summasid tagasi või ei ole summade tagasinõudmata jätmist põhjendatud⁽²³⁾.

34. Kontrollikoja audit näitas, et viivitused kulude heakskiitmisel ja lepingute lõpetamisel mõjutavad eelkontrolli kvaliteeti ning suurendavad oluliselt katkenud auditijälje või puuduvate tõendavate dokumentide ohtu⁽²⁴⁾. Nii EAFi kui ELi eelarvetehingute puhul leidis kontrollikoda vanu lepinguid, mille puhul kiideti kulud heaks hilinemisega. Sellest tulenevalt olid vastavad individuaalsed finantskohustused endiselt kas lõpetamata või lõpetati tükk aega pärast lepingu täitmisperioodi lõppemist.

32. Komisjon peab auditite kvaliteeti väga tähtsaks ning töötab praegu välja vahendeid, mis aitaksid komisjoni auditijuhtidel auditiaruannete kvaliteeti paremini hinnata.

33. Töökavas, millele on viidatud komisjoni vastuses punktile 38, on ette nähtud erivahendi väljatöötamine CRIS-süsteemi auditimooduli kaudu, mis võimaldab komisjonil võtta auditiaruannete põhjal nõuetekohaseid järelemeetmeid.

34. 2012. aastal korraldatud välisuuringu osana kehtestas komisjon menetluse kõikide selliste lepingute läbivaatamiseks, mille kehtivusaeg lõppes enam kui 18 kuud tagasi. Talitustel palutakse põhjendada, miks lepinguid ei ole veel lõpetatud, ja esitada oma kava lepingute võimalikult kiireks lõpetamiseks. Selle tulemusel vähenes EAFi puhul lõpetamata lepingute arv aasta lõpu seisuga 1 038 võrra (7 470 lõpetamata lepingult 2011. aasta lõpus 6 432 lõpetamata lepinguni 2012. aasta lõpus). Sellise tegevuse jätkamiseks võeti 2013. aasta aprillis samasuguseid meetmeid.

⁽²³⁾ Lk 71.

⁽²⁴⁾ Viiel juhul kaheksast leidis kontrollikoda kvantifitseeritavaid vigu.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Kontroll ja järelevalve*Juhtimisinfosüsteem*

35. Nagu märgitud varasemates aastaaruannetes, ⁽²⁵⁾ esineb EuropeAidi juhtimisinfosüsteemides puudusi seoses välisauditite tulemuste ja järelkontrollide, kulude kontrolli ja järelevalvekülastustega. Seetõttu on peadirektoril keeruline nõuda üksuse või ELi delegatsioonide juhtidelt vastutamist süsteemide puuduste ja tuvastatud vigade õigeaegse parandamise eest.

Järelevalvekülastused

36. Kõigil seitsmel kontrollikoja külastatud delegatsioonil oli hea ülevaade projektide rakendamisest, peamiselt tänu kontrollkülastustele. Ainult üks seitsmest ELi delegatsioonist valis ja kavandas nimetatud külastusi riskihindamise alusel. EuropeAid töötab välja vahendit, mis aitaks ELi delegatsioonidel paremini oma projektiportfelli kontrollida ning seada prioriteediks külastused, mille puhul projektid vajavad kontrollimist riskihindamise alusel. Seitsmest ELi delegatsioonist kahe puhul leidis kontrollikoda puudusi ka projektide rakendamise järelevalves või külastuste tulemuste järelkontrollis.

Allesjäänud veamäär 2012. aasta uuring

37. Kontrollikoja varasema soovitusel kohaselt ⁽²⁶⁾ viis EuropeAid läbi oma esimese allesjäänud veamäär uuringu, millega ta hindas nende vigade määra, mis püsisid pärast kõiki vigade ärahoidmise, avastamise ja parandamise eesmärgil läbiviidud juhtimiskontrolle. Uuring hõlmas lõpetatud lepingute tehingute esindusliku valimi läbivaatamist, et teha kindlaks, kas kulutused täitsid eesmärki, kas need tehti vastavalt asjaomastele eeskirjadele ja kas arvutused on korrektsed. Leitud vigade alusel hinnati lõpetatud lepingute valimi kõige tõenäolisemat veamäär.

35. Välisabi hindamise infosüsteemi (CRIS) auditimoodul kavandati välisauditite planeerimiseks ja nende tulemuste salvestamiseks, mitte komisjoni auditite järelmeetmete jälgimiseks. Sellest hoolimata kavatab komisjon seda funktsiooni keskpikas perspektiivis arendada, kui vahendid seda lubavad.

Komisjon töötab välja töö planeerimise vahendi külastuste kavandamiseks. Peale selle valmistab komisjon ette järelevalve ja aruandluse reformi, mida kavatakse rakendada 2014. aasta alguses.

36. Ühel juhul on ELi delegatsioon võtnud järelevalvearuande peamiste järelduste põhjal järelmeetmeid. Kontrollkäigu aruandes esiletoodud probleemid teetööde teostamisel olid põhjustatud peamiselt keerulisest julgeolekuolukorrast.

Teisel juhul võttis delegatsioon meetmeid hoolikama järelevalve teostamiseks projekti teise etapi rakendamise üle.

⁽²⁵⁾ Aastaaruande 2010 punkt 42 ja aastaaruande 2011 punkt 43.

⁽²⁶⁾ Aastaaruande 2009 punkti 54 alapunkt a, aastaaruande 2010 punkti 62 alapunkt a ja aastaaruande 2011 punkti 58 alapunkt a.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

38. Allesjäänud veamäär 2012. aasta uuringu tulemused on esitatud aasta tegevusaruandes ⁽²⁷⁾. Uuringu hinnangul on allesjäänud veamäär 3,63 %, mis ületab EuropeAidi peadirektori seatud olulisuse läve (2 %). Uuringus kindlaks tehtud peamised veatüübid on:

- a) vead tehingutes rahvusvaheliste organisatsioonidega (38,0 % allesjäänud veamäärast);
- b) auditi- või kontrollkülastuse aruande alusel tagasi nõudmata summad (või summad, millel puudub selgitus tagasinõudmata jätmise kohta, välja arvatud rahvusvahelised organisatsioonid) (26,7 % allesjäänud veamäärast);
- c) vead, mis on seotud abisaajate (mis ei ole rahvusvahelised organisatsioonid) poolt kaudselt hallatud vahenditega (20,1 % allesjäänud veamäärast);
- d) hankemenetluste puudulik dokumenteerimine (15,2 % allesjäänud veamäärast).

39. Allesjäänud veamäär leidmise meetodika oli üldiselt asjakohane ning uuring pakkus huvitavat ja potentsiaalselt kasulikku teavet. Meetodikas on siiski täiustamisruumi seoses:

- a) eelmiste auditi- või kontrolliaruannete usaldusväärsusega;
- b) üksiktehingute veamäärade arvutamise meetodiga;
- c) selliste tehingute käsitlemisega, mille kohta puudub kergesti kättesaadav dokumentatsioon.

KOMISJONI VASTUSED

38. Nagu komisjoni menetlustega on ette nähtud, koostati tegevuskava sisekontrollisüsteemi edasiseks tõhustamiseks. See hõlmab muu hulgas teadlikkuse suurendamise meetmeid, koolitust ja suuniseid, delegatsioonide vastutuse tugevdamist, tihedamat koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega ja kontrollisüsteemi lihtsustamist.

39. Allesjäänud veamäär 2012. aasta uuringu tulemusi kasutati otseselt 2012. aasta tegevusaruande kinnitamise menetluses ja seepärast olid need komisjonile väga kasulikud. Allesjäänud veamäär uuring korraldati 2012. aastal esimest korda ning sellest esimesest uuringust saadud kogemused võimaldavad meetodikat täiustada.

- a) Komisjon arutab seda küsimust töövõtjaga.
- b) Komisjon arutab seda küsimust töövõtjaga.
- c) Hinnangute koostamiseks võetavaid meetmeid on üksikasjalikult kirjeldatud allesjäänud veamäär käsitlevas läbivaadatud juhendis, mida kohaldatakse allesjäänud veamäär 2013. aasta uuringu suhtes.

⁽²⁷⁾ Lk 54–56.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Siseaudit

40. Eelarveaasta 2011 aastaaruandes⁽²⁸⁾ märkis kontrollikoda, et komisjoni ümberkorraldamine 2011. aastal avaldas suurt mõju siseauditi üksuse tegevusele⁽²⁹⁾. Oma vastuses kontrollikoja aastaaruandele 2011 lubas komisjon hinnata siseauditi üksuse suutlikkust ning kaaluda vajadusel selle tõhusdamist⁽³⁰⁾. Siiani seda tehtud ei ole. 2012. aastal olukord ei muutunud: siseauditi üksuse aasta tööprogrammi rakendamine oli taas märkimisväärselt ja negatiivselt mõjutatud⁽³¹⁾.

Aasta tegevusaruande läbivaatamine

41. Oma kinnituses esitab peadirektor reservatsiooni tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, sest veaohuga summa (259,5 miljonit eurot) moodustab enam kui 2 % aruandlusperioodil heakskiidetud maksetest.

42. Peadirektor märgib aga ka, et „kehtestatud kontrollimenetlused annavad vajaliku tagatise alustehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta”⁽³²⁾. Aasta tegevusaruandes märgitakse ka, et allesjäänud veamäär 3,63 % on hinnang „maksimaalsele veaohuga summale”,⁽³³⁾ „ei sea kahtluse alla kontrollisüsteemi tervikuna” ning näitab, et „suurem osa vigadest on seotud piiratud arvu puudustega, mis puudutavad peamiselt kontrollimehhanismide rakendamist ja mida arengu ja koostöö peadirektoraat 2013. aastal käsitlema hakkab”⁽³⁴⁾.

40. Tänu mitmele selles valdkonnas võetud meetmele on siseauditi üksuse toimimine alates 2013. aastast paranenud.

⁽²⁸⁾ Kontrollikoja aastaaruande 2011 punkt 50.

⁽²⁹⁾ Siseauditi üksus on üks komisjoni peadirektoraadi üksustest. Seda juhib üksuse juhataja, kes annab aru otse peadirektorile. Üksuse ülesanne on tagada sõltumatu kindlus sisekontrollisüsteemide mõjususe kohta eesmärgiga parandada peadirektoraadi tehinguid.

⁽³⁰⁾ Komisjoni vastus kontrollikoja aastaaruande 2011 punkti 59 alapunktile e.

⁽³¹⁾ Aasta tööprogramm nägi ette ühe käimasoleva auditi lõpetamist, kolme uut auditit ja kolme järelauditit. 2012. aasta lõpuks oli lõpule viidud vaid üks audit.

⁽³²⁾ Lk 73.

⁽³³⁾ Lk 71.

⁽³⁴⁾ Lk 72.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

43. Kontrollikoda on seisukohal, et allesjäänud veamäär uuringu tulemuste esitus on eksitav:

- a) allesjäänud veamäär ei ole maksimaalne summa, vaid kõige täpsem (või kõige tõenäolisem) hinnang. Tegelik veatase võib olla suurem;
- b) allesjäänud veamäär ei ole veaohuga summa hinnang, vaid hinnanguline vigade määr, mis jääb haldustsükli lõpus avastamata ja parandamata ning on seega lõplik ⁽³⁵⁾;
- c) järelevalve- ja kontrollisüsteemid ei ole mõjusad, kui nendega ei suudeta avastada ja parandada olulistel määradele vigu;
- d) aasta tegevusaruanne kirjeldab EuropeAidi kulutustes esinenud peamisi vealiike, ⁽³⁶⁾ kuid selles ei analüüsita (kui välja jätta tagasinõudmisprotsessi puudused), miks vead esinesid ja millised EuropeAidi järelevalve- ja kontrollisüsteemi aspektid olid puudulikud.

44. 2012. aastal tegi siseauditi talitus EuropeAidi aasta tegevusaruande koostamise protsessi piiratud ulatusega auditi. Auditi käigus leiti, et aasta tegevusaruanne ei anna piisavat teavet selle kohta, kuidas peadirektoraat saavutab piisava kindluse kulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta mitmeaastases perspektiivis. Leiud on kooskõlas kontrollikoja leidudega.

KOMISJONI VASTUSED

43.

a) Komisjon nõustub, et kooskõlas iga-aastaste tegevusaruannete suhtes 2012. aastal kehtivate eeskirjadega on EuropeAidi 2012. aasta tegevusaruandes märgitud veaohuga summa kõige tõenäolisem hinnang. Tegelik veatase võib olla suurem, aga ka väiksem.

b) „Veaohuga summa” mõistet kohaldatakse iga-aastases tegevusaruandes täielikus kooskõlas iga-aastaste tegevusaruannete koostamise suhtes kehtivate komisjoni eeskirjadega. Kõnealustes eeskirjades on veaohuga summa määratletud vigade finantsmõjuna ehk tegeliku finantsriskina eelarvele kalendriaasta jooksul.

Komisjon nõustub, et allesjäänud veamäär uuringu tulemuste näol ei ole tegemist veaohuga summa hinnanguga.

c) Enamik vigu on seotud piiratud arvu puudustega, mis tulenevad peamiselt kontrolli rakendamisest. Kontrollisüsteemi ülesehitus tundub seepärast olevat nõuetekohane ja seda ei ole vaja muuta.

d) Järgmise iga-aastase tegevusaruande puhul koostab komisjon kehtivates eeskirjades nõutud analüüsi. Punktis 38 viidatud tegevuskavas on käsitletud kõiki kontrollisüsteemis ja kontrollikoja poolt kindlaks tehtud vealiike. Tegevuskava koostamisele eelnes kõnealuste vigade tekkepõhjuste põhjalik analüüs. Selles on määratletud ka tegevuskavas kirjeldatud vigade parandamise viisid. Analüüsis järeldati, et kontrolli praegune ülesehitus on nõuetekohane ja et esinenud vead on tingitud eelkõige rakendamisprobleemidest.

⁽³⁵⁾ „Allesjäänud vead on need, mis on jäänud leidmata, vaatamata olemasoleva kontrollraamistiku ennetus-, avastamis- ja parandamismehhanismidele” (A Manual for Measuring the Residual Error Rate for EuropeAid („Käsiraamat EuropeAidi järelejäänud veamäärade mõõtmiseks”), mai 2013).

⁽³⁶⁾ Lk 56 ja 71.

Järeldused ja soovitused

Järeldused

45. Kontrollikoda järeldab oma audititööle tuginedes, et EAFide 31. detsembril 2012 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruanne annab kõikides olulistest aspektides õiglase pildi EAFide finantsolukorrast ning majandustulemustest ja rahavoogudest lõppenud aastal vastavalt EAFi finantsmääruse sätetele ja peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele.

46. Kontrollikoda järeldab oma audititööle tuginedes, et 31. detsembril 2012 lõppenud eelarveaastal:

- a) ei esinenud EAFide tuludes olulisel määral vigu;
- b) ei sisaldanud EAFide kulukohustused olulisel määral vigu;
- c) olid EAFide kulutehingud olulisel määral vigadest mõjutatud (vt punktid 24–30).

47. Kontrollikoda järeldab oma audititööle tuginedes, et läbivaadatud EuropeAidi järelevalve- ja kontrollisüsteemid olid osaliselt mõjusad (vt punktid 18 ja 31–44).

47. Komisjon nõustub sellega, et kuigi kontrollisüsteemi ülesehitus on suurel määral järjepidev ja nõuetekohane, tuleb kontrollimehhanismide rakendamist veelgi parandada.

Soovitused

48. **Lisas 3** on toodud kontrollikoja kontrolli tulemused, mis puudutavad varasemates aastaaruannetes antud soovituste elluviimist. Aastaaruannetes 2009 ja 2010 esitas kontrollikoda 16 soovitust. EuropeAid viis täies mahus ellu viis soovitust, kolm viidi ellu suuremas osas ning kaheksa osaliselt.

49. Osaliselt elluviidud soovituste suhtes võtab EuropeAid meetmeid, kuid soovituste rahuldavaks elluviimiseks kulub veel aega:

- a) EuropeAid liitus eelarve peadirektoraadi juhitud töörihmaga, mille eesmärk on kontrollida peadirektoraadi kontrollisüsteemi üldise ülesehituse kulutõhusust;

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

- b) EuropeAid töötab välja vahendeid ja suuniseid, mis aitaksid ELi delegatsioonidel projektide järelevalvekülastused paremini tähtsuse järjekorda seada ning hinnata auditiaruannete kvaliteeti;
- c) arendatakse ka CRIS-süsteemi auditimooduli uusi funktsioone, et parandada auditiaruannete järelkontrolli.

50. CRIS-teabesüsteemi andmete kvaliteedi osas on tehtud liiga vähe edusamme. Vaatamata EuropeAidi püüdlustele suurendada ELi delegatsioonide teadlikkust, kujutab see endast ikka veel probleemi (vt punkt 20).

51. Nimetatud kontrolli, samuti 2012. aasta leidude ja järelduste alusel soovitab kontrollikoda EuropeAidil:

- **1. soovitus:** üle vaadata allesjäänud veamäära leidmise meetoodika;
- **2. soovitus:** esitada aasta tegevusaruandes täpne kirjeldus allesjäänud veamäära uuringute tulemustest;
- **3. soovitus:** tagada kulutuste õigeaegne kontrollimine ja heakskiitmine;
- **4. soovitus:** edendada rakenduspartnerite ja abisaajate poolset paremat dokumendihaldust;

KOMISJONI VASTUSED

50. Komisjon on määratlenud nn andmekvaliteedi üldkava, mis hõlmab mitmesuguseid tegevuskavasid, sealhulgas töötajate koolitamiseks ja delegatsioonidele teabe esitamiseks. Sellega tagatakse, et komisjoni töötajad on paremini koolitatud ning CRIS-süsteemis andmeid kodeerides teadlikumad parimast tavast ja suunistest. Kodeerimisvigade vähendamiseks on algatatud ka ulatuslik projekt CRIS-süsteemi kasutajaliidese tõhustamiseks.

Komisjon on nõus täiustama allesjäänud veamäära leidmise metoodikat, tuginedes esimese uuringu käigus saadud kogemustele. Komisjon on sellega seoses juba meetmeid võtnud. 2013. aasta uuringu alguses paluti töövõtjal sõnastada läbivaadatud metoodika ja käsiraamat, milles võetakse arvesse allesjäänud veamäära 2012. aasta uuringu käigus saadud kogemusi. Kõnealust täiustatud metoodikat kohaldatakse allesjäänud veamäära 2013. aasta uuringus.

2012. aasta tegevusaruanne sisaldas allesjäänud veamäära uuringu kirjeldust, mis oli võimalikult üksikasjalik ja milles järgiti koostamisjuhiseid. Komisjon nõustub, et allesjäänud veamäära 2013. aasta uuringus tuleb selgelt eristada allesjäänud veamäära uuringu tulemusi ja nende kasutamist kinnitamise eesmärgil.

Komisjon nõustub selle soovitusel ja hiljuti on võetud meetmeid, et tagada kulutuste viivitamatu kontrollimine ja heakskiitmine.

Komisjon nõustub soovitusel.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

- **5. soovitus:** astuda mõjusaid samme eesmärgiga suurendada välisaudiitorite läbiviidava kulude kontrolli kvaliteeti;

- **6. soovitus:** tagada eelarvetoetuse maksete eritingimuste õige kohaldamine;

- **7. soovitus:** tagada, et igal aastal väljastatakse sissemaksekorraldused üle 750 000 euro suurustelt ettemaksetelt kogunenud intressisummade kohta.

KOMISJONI VASTUSED

Komisjon nõustub soovitusel ja kavatses punktis 38 viidatud tegevuskava raames 2013. aastal uurida võimalusi auditite ja kontrollide kvaliteedi parandamiseks ja tõhususe suurendamiseks. Seda tehakse eelkõige abisaajate palgatud kohalike audiitorühingute teostatud auditite ja kontrollide puhul.

Komisjon tagab jätkuvalt eelarvetoetuste maksete eritingimuste nõuetekohase kohaldamise. Kontrollikoja konkreetsete audititeidude käsitlemiseks on moodustatud eelarvetoetuse töörühm.

Komisjon nõustub kõnealuse soovitusel ja tuletab volitatud eelarvevahendite käsutajatele meelde eeskirju, milles käsitletakse intressisummade iga-aastast sissenõudmist üle 750 000 euro suurustelt ettemaksetelt. Teadlikkuse suurendamiseks vaadatakse peale selle täielikult läbi kõnealustelt ettemaksetelt saadud intresside kogusumma, et tagada finantsmääruse nõuete täitmine.

LISA 1

EUROOPA ARENGUFONDIDE TEHINGUTE TESTIMISE TULEMUSED

	2012			2011	2010	2009
	Projektid	Eelarvetoetus	Kokku			
VALIMI SUURUS JA ÜLESEHITUS						
Kulukohustused kokku	23	7	30	30	30	50
Tehingud kokku ⁽¹⁾	127	40	167	163	165	170

TESTIMISE TULEMUSED ⁽²⁾ ⁽³⁾

Tehingute testimise tulemused jaotusid järgmiselt:

vigadest mõjutamata tehingud	68 %	(86)	93 %	(37)	74 %	(123)	67 %	73 %	78 %
ühest või mitmest veast mõjutatud tehingud	32 %	(41)	8 %	(3)	26 %	(44)	33 %	27 %	22 %

Vigadest mõjutatud tehingute analüüs

Analüüs vigade tüübi kaupa

Mittekvantifitseeritavad vead:	32 %	(13)	33 %	(1)	32 %	(14)	46 %	49 %	65 %
Kvantifitseeritavad vead:	68 %	(28)	67 %	(2)	68 %	(30)	54 %	51 %	35 %
rahastamiskõlblikkuse vead	71 %	(20)	100 %	(2)	73 %	(22)	52 %	70 %	23 %
tõendamisvead	18 %	(5)	0 %	(0)	17 %	(5)	38 %	17 %	23 %
täpsusvead	11 %	(3)	0 %	(0)	10 %	(3)	10 %	13 %	54 %

KVANTIFITSEERITAVATE VIGADE HINNANGULINE MÕJU

Kõige tõenäolisem veamäär jääb vahemikku:

3,0 %

Ülemine veapiir
Alumine veapiir

4,5 %
1,5 %

⁽¹⁾ 167 tehingut esindavad 167 valimiüksust vastavalt kontrollikoja kasutatavale valimi moodustamise meetodile rahahüliku järgi. Suuri makseid, eelkõige suuri eelarvetoetuse makseid, võib valida mitu korda ning need kajastuvad tabelis rohkem kui ühe tehinguna (juhul, kui maksed on suuremad kui valimivahemik).

⁽²⁾ Selleks, et paremini arvesse võtta ühte rühma kuuluvate valdkondade erinevaid riskiprofiile, jagati valim segmentideks.

⁽³⁾ Sulgudes esitatud numbrid näitavad tehingute arvu.

LISA 2

EUROOPA ARENGUFONDIDE JA ELi ÜLDEELARVEST RAHASTATAVA ARENGUABI SÜSTEEMIDE KONTROLLI
TULEMUSED

Hinnang kontrollitud süsteemidele

Süsteem	Eelkontroll	Kontroll ja järelvalve	Siseauditid	Üldhinnang
EuropeAid	Osaliselt mõjus	Osaliselt mõjus	Osaliselt mõjus	Osaliselt mõjus

EUROOPA ARENGUFONDIDEGA SEOTUD VARASEMATE TÄHELEPANEKUTE PÕHJAL VÕETUD MEETMED

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Võetud meetmete kontrollikojapoolne analüüs					Komisjoni vastus	
		Täielikult ellu viidud	Elluviimisel		Ei ole ellu viidud	Ei ole enam kohaldatav		Puudulik tõendusmaterjal
			Suuremas osas	Osaliselt				
2010	EuropeAid peab töötama välja pärast kõiki läbiviidud eel- ja järelkontrolle allesjäänud vigade hinnangulise rahalise mõju põhinäitaja (aastaaruanne 2010, punkti 62 alapunkt a).	X						
	EuropeAid peab hindama oma mitmesuguste kontrollide (eriti tehingute järelkontrollisüsteemi) kulutõhusust (aastaaruanne 2010, punkti 62 alapunkt b).			X			EuropeAid ühines eelarve peadirektoraadi juhitud töörühmaga, et vaadata läbi oma kontrolli üldise ülesehituse kulutõhusus.	
	EuropeAid peab suurendama mitmeaastaste järelevalve- ja hindamiskavade alusel tehtava projektide järelevalve (sealhulgas ka kohapealsete kontrollide) mõjusust (aastaaruanne 2010, punkti 62 alapunkt c).			X			EuropeAid on töötamas välja vahendeid ja suuniseid, mis aitaksid ELi delegatsioonidel projektide kontrollikülastused paremini tähtsuse järjekorda seada ja auditaruannete kvaliteeti hinnata.	
	EuropeAid peab kontrollima välisinspektorite kontrollitõendite, auditite ja kulude kontrolli usaldusvärsust (aastaaruanne 2010, punkti 63 alapunkt a).			X			Punktis 38 nimetatud tegevuskava raames on ette nähtud välisauditite kvaliteeti veelgi parandada.	
	EuropeAid peab võtma kasutusele juhtimisinfosüsteemi, mis võimaldab peadirektoril ja delegatsioonide juhtidel paremini kontrollida meetmete võtmist kohapealsete kontrollide, välisauditite ja kulude kontrolli tulemuste põhjal (aastaaruanne 2010, punkti 63 alapunkt b).			X			EuropeAid on oma infosüsteemi CRIS auditimooduli raames välja töötamas uusi funktsioone auditite järelmeetmete ja kulude kontrolli käsitlevate aruannete parandamiseks.	
EuropeAid peab ühendama infosüsteemid CRIS Audit ja CRIS Recovery Orders (aastaaruanne 2010, punkti 63 alapunkt c).	X							

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Võetud meetmete kontrollikojapoolne analüüs					Komisjoni vastus	
		Täielikult ellu viidud	Elluviimisel		Ei ole ellu viidud	Ei ole enam kohaldatav		Puudulik tõendusmaterjal
			Suuremas osas	Osaliselt				
2010	<p>EuropeAid peab jätkama pingutusi tagamaks, et andmed salvestatakse CRIS-infosüsteemi täpselt, täielikult ja õigeaegselt (aastaaruanne 2010, punkti 63 alapunkt d).</p> <p>EuropeAid peab tagama, et delegatsioonid kasutavad järjepidevalt uut formaati ja kava delegatsioonide iga-aastaseks aruandluseks riigi rahanduse juhtimissüsteemide reformidest abisaajariikides, et anda struktureeritud ja ametlik ülevaate riigi rahanduse juhtimise edusammudest (aastaaruanne 2010, punkti 64 alapunkt a).</p> <p>EuropeAid peab edendama poliitilise dialoogi abil abisaajariikide reformiprogrammides selge hindamisraamistiku kehtestamist riigi rahanduse juhtimisele (aastaaruanne 2010, punkti 64 alapunkt b).</p>			X				<p>Nimetatud puuduste kõrvaldamiseks tehakse jõupingutusi, ent CRIS-süsteem sisaldab kõiki finants- ja/või muid kriitilise tähtsusega andmeid. Hiljuti koostati andmekvaliteedi üldkava, mis hõlmab andmete puhastamist, infosüsteemi täiustamist, järelevalvet ja kontrolli, kasutajate dokumenteerimist ja koolitamist käsitlevaid meetmeid, ja seda rakendatakse.</p> <p>Komisjon leiab, et kõnealust soovitus on täielikult järgitud. 2011. aastal võeti kasutusele välisabi korraldamise aruande elektrooniline rakendus, mis hõlmab eelarvetoetust ja eelkõige riigi rahanduse juhtimisega seotud küsimusi käsitlevat erijagu. Kõnealune vahend on kättesaadav kõikidele ELi delegatsioonidele ning selle kasutamine on kohustuslik alati, kui riigis on kehtestatud eelarvetoetuse programmid.</p>
2009	<p>EuropeAid peab oma üldise kontrollistrateegia hindamise kontekstis töötama välja pärast kõiki läbiviidud eel- ja järelkontrollide allesjäänud vigade hinnangulise rahalise mõju põhinäitaja, mis tugineb näiteks lõpetatud projektide statistiliselt esindusliku valimi kontrollimisel (aastaaruanne 2009, punkti 54 alapunkt a).</p> <p>EuropeAid peab selle hindamise kontekstis hindama oma mitmesuguste kontrollide (eriti tehingute järelkontrollisüsteemi) kulutõhusust (aastaaruanne 2009, punkti 54 alapunkt b).</p>	X						<p>EuropeAid ühines eelarve peadirektoraadi juhitud töörühmaga, et vaadata läbi oma kontrolli üldise ülesehituse kulutõhusus.</p>

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Võetud meetmete kontrollikojapoolne analüüs					Komisjoni vastus	
		Täielikult ellu viidud	Elluviimisel		Ei ole ellu viidud	Ei ole enam kohaldatav		Puudulik tõendusmaterjal
			Suuremas osas	Osaliselt				
2009	EuropeAid peab lõplikult välja töötama ja levitama finantsjuhtimise abimaterjale, mis on suunatud kõrge loomupärase vigade riski vähendamisele rakendusorganisatsioonide, töövõtjate ja abisaajate tasandil ning piisava teadlikkuse tagamisele finantsjuhtimise ja abikõlblikkuseeskirjade kohta (aastaaruanne 2009, punkti 54 alapunkt c).	X						
	EuropeAid peaks tagama, et delegatsioonid salvestavad andmed CRIS Auditisse täielikult ja õigel ajal (aastaaruanne 2009, punkti 54 alapunkt d).			X				Nimetatud puuduste kõrvaldamiseks tehakse jõupingutusi, kuid CRIS-süsteem sisaldab kõiki finants- ja/või muid ülitähtsaid andmeid. Hiljuti koostati andmekvaliteedi üldkava, mis hõlmab andmete puhastamist, infosüsteemi täiustamist, järelevalvet ja kontrolli, kasutajate dokumenteerimist ja koolitamist käsitlevaid meetmeid, ja seda rakendatakse.
	CRIS Auditit ülesehitust tuleb muuta nii, et see annab teavet ka abikõlbmatute kulude lõpliku summa ja finantskorrektsioonide kohta, mis on tehtud pärast auditeeritavaga läbiviidava auditi kooskõlastusprotsessi lõpetamist (aastaaruanne 2009, punkti 54 alapunkt e).			X				Töökavas, millele on viidatud komisjoni vastuses punktile 38, on ette nähtud erivahendi väljatöötamine CRIS-süsteemi auditimooduli kaudu, mis võimaldab komisjonil võtta auditiaruannete põhjal nõuetekohaseid järeelmeetmeid.
	EuropeAid peab tagama, et tulemuspõhiste väljamaksete muutuvsummadega osamaksetega seotud eritingimustes on selgelt kirjas näitajad, sihtmärgid, arvutusmeetodid ja tõendusallikad (aastaaruanne 2009, punkti 55 alapunkt a).	X						
	EuropeAid peab tagama, et delegatsioonide aruanded annavad struktureeritud ja ametliku ülevaate riigi rahanduse juhtimise edusammudest, tuues välja selged kriteeriumid, mille alusel edusamme hinnata (st tulemused, mida abisaajariigi valitsus pidi asjaomase perioodi jooksul saavutama), tehtud edusammud ja põhjused, miks reformiprogrammi ei pruugitud ellu viia vastavalt kavale (aastaaruanne 2009, punkti 55 alapunkt b).		X					Komisjon on arvamusel, et kõnealust soovitus on täielikult järgitud. Eelarvetoetuse tulemusraamistikku on parandatud, eelkõige 2012. aastal välja antud eelarvetoetuse suuniste läbivaatamise teel.